

POORTKATHETER

PLAATSING EN GEBRUIK

INHOUD

01	Waarom een poortkatheter?	4
02	De poortkatheter	5
03	De ingreep	6
04	Gebruik van de poortkatheter	8

01 WAAROM EEN POORTKATHETER?

Je arts heeft je een intraveneuze behandeling voorgeschreven. Bij deze behandeling worden regelmatig medicatie of andere vloeistoffen rechtstreeks in een bloedvat toegediend.

Medicatie toedienen

De medicatie die je toegediend krijgt, werkt vaak irriterend. De kleine, oppervlakkig gelegen bloedvaten kunnen daardoor schade oplopen als gevolg van ontstekingen, verhardingen en verstopping. Bij gebruik van een poortkatheter komt de toegediende medicatie in een groot bloedvat met een hoog debiet aan passerend bloed terecht. De medicatie wordt zo direct verdund, wat de kans op irritatie van de aderwand verkleint. Een poortkatheter is dus de meest geschikte toegangsweg om de medicatie toe te dienen.

Bloedafname

Langs een poortkatheter kan ook bloed afgenomen worden. Dat neemt niet weg dat de verpleegkundige soms toch een ader in je arm moet aanprikken, o.a. voor de bepaling van de geneesmiddelenconcentratie in je bloed, bij bepaalde operaties, ...

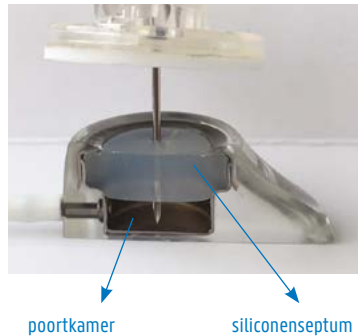
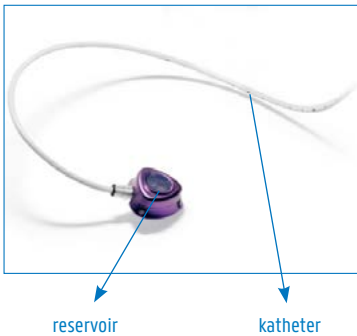
02 DE POORTKATHETER

Een poortkatheter is een toedieningssysteem dat onderhuids geïmplantéerd wordt. De chirurg plaatst de poortkatheter op een weinig opvallende plaats onder je huid, meestal ter hoogte van de borstkas onder het sleutelbeen.

Opbouw

De poortkatheter bestaat uit twee delen:

- ▲ Een reservoir of een kleine injectiepoort met een siliconen membraan. Dit deeltje wordt onderhuids geplaatst.
- ▲ Een katheter (een dun slangetje) dat verbonden is met de poort. De katheter bevindt zich in een groot bloedvat met de tip net boven het hart.

De poortkatheter mag enkel aangeprikt worden met een specifieke naald met zijdelingse openingen (Huberpuntnaald) die het siliconenseptum niet kan beschadigen. Afhankelijk van hoe diep de poortkatheter geïmplantéerd werd, kiest de verpleegkundige een korte of langere naald.

Voordelen

De poortkatheter belemmert je niet. Enkele weken na de plaatsing kan je douchen, zwemmen en je dagelijkse activiteiten uitvoeren. De poortkatheter ziet eruit als een klein onderhuids bobbeltje en voelt als een harde oneffenheid.

03 DE INGREEP

Voor de plaatsing van een poortkatheter is een korte ingreep nodig.

Verdoving

Je kan kiezen voor een lichte algemene verdoving of voor lokale verdoving.

Lichte algemene verdoving

De anesthesist brengt je in een lichte slaap. De verdovingsproducten worden meestal via een infuus in een ader toegediend. Bij deze vorm van verdoving ben je niet meer bij bewustzijn.

Bron: PAS-port, Deltec

De anesthesist blijft tijdens de operatie in de operatiezaal om de vitale functies (hartritme, bloeddruk, zuurstofgehalte in het bloed...) te bewaken via de monitor. Vaak krijg je een buisje net boven de stembanden om je ademhaling te ondersteunen.

Na de ingreep ga je naar de ontwaakzaal tot je volledig bij bewustzijn bent en de pijn voldoende onder controle is.

Lokale verdoving

De lokale verdoving wordt ingespoten ter hoogte van de operatieplaats. Meestal doet de chirurg dit. Deze verdoving is te vergelijken met een plaatselijke verdoving bij de tandarts. Bij deze vorm van verdoving is er geen anesthesist aanwezig in de operatiezaal.

Nuchter zijn

Zowel bij een lichte algemene verdoving als bij een lokale verdoving moet je nuchter zijn voor de ingreep.

- ▲ Je mag tot zes uur voor de ingreep een lichte maaltijd eten.
- ▲ Je mag tot twee uur voor de operatie heldere dranken drinken, zoals water, koolzuurhoudende dranken (bv. cola), koffie en thee (zonder melk of suiker), appelsap.
- ▲ Als je medicatie neemt, vraag dan aan je behandelende arts of je die verder verder mag innemen. Als dat zo is, doe dat dan met een klein slokje water.

Plaatsing

Om de poortkatheter te plaatsen, maakt de chirurg een kleine snede van ongeveer 5 cm. De katheter wordt in een bloedvat geschoven tot het uiteinde zich net boven het hart bevindt. Ten slotte maakt de chirurg de poort vast in het vetweefsel.

De poortkatheter kan onmiddellijk gebruikt worden om de behandeling te starten. Tijdens de operatie plaatst de chirurg dan meteen een naald in de poortkatheter. Als de behandeling nog niet onmiddellijk start, wachten we enkele dagen om de naald te plaatsen zodat de wonde eerst kan genezen.

De operatie duurt ongeveer één uur.

Na de ingreep

Het is normaal dat je de dag na de operatie wat pijn voelt ter hoogte van de operatiestreek. Die kan ook wat gezwollen zijn of je kan een blauwe plek hebben. Je mag pijnstillers nemen, maar enkel op basis van paracetamol (bv. Dafalgan). De pijn moet dag na dag afnemen. Als dat niet het geval is, of als de pijn toeneemt, moet je je arts raadplegen. Contacteer ook je arts als de operatiestreek roder wordt of als je etterig vocht opmerkt.

Je hoeft je geen zorgen te maken over de draadjes. Die moeten niet verwijderd worden en verdwijnen vanzelf. Als je merkt dat er na twee weken nog restjes van de hechtingen zichtbaar zijn, kan je aan de verpleegkundige vragen om ze te verwijderen.

In de operatiezaal krijg je een verband op de wonde. Als dat bebloed of vochtig is, moet het vervangen worden. Normaal gezien is de wonde na een week tot tien dagen volledig genezen. Je kan de huid dan gewoon wassen met water en zeep. Een verband heb je dan niet meer nodig.

De eerste drie weken na de operatie moet je bruuske bewegingen met de arm vermijden en mag je geen zware lasten tillen.

04 GEBRUIK VAN DE POORTKATHETER

De poortkatheter aanprikken

De poortkatheter kan gemakkelijk meer dan 3000 keer aangeprikt worden. De verpleegkundige prikt de naald door de huid en het siliconen membraan tot op de bodem van de poort. Dat gebeurt met een steriele naald. Je huid wordt ook altijd eerst ontsmet met alcoholische ontsmettingsstof.

Verdovende crème

Doorgaans verloopt het aanprikken van de poortkatheter vlot. Je voelt enkel een lichte prik door de huid. Als je dat wil, kan je een verdovende zalf gebruiken (bv. Emla®-crème). Die kan je kopen in de apotheek en op sommige afdelingen in het ziekenhuis (wordt dan aangerekend op je eerstvolgende factuur). Als je de Emla®-crème zelf in de apotheek wil kopen, heb je wel een voorschrift nodig. Vraag dat aan je arts in het ziekenhuis of aan je huisarts.

Gebruik

- ▲ Breng de Emla®-crème aan ter hoogte van de prikplaats van je poortkatheter.
- ▲ Doe dit 1 à 2 uur voor het aanprikken. In vele gevallen kan je dit dus thuis al doen.
- ▲ Breng nadien een verband aan zodat de crème goed op de huid kan inwerken. Gebruik bij voorkeur een afsluitende folie (te koop in de apotheek).
- ▲ Je mag de crème niet inmasseren en het verband moet minimaal één uur blijven zitten.
- ▲ Na een uur begint de Emla®-crème te werken. Het verdovend effect houdt twee uur aan.
- ▲ Voor het aanprikken van de poortkatheter zal de verpleegkundige het verband verwijderen en de huid reinigen.

Mogelijke bijwerkingen

De belangrijkste bijwerkingen zijn irritatie en overgevoeligheid van de huid. Raadpleeg in dat geval je arts.

Je kan de Emla®-crème gerust samen met andere geneesmiddelen gebruiken. Ook autorijden is geen probleem. Je mag ook alles eten en drinken.

De crème bewaren

De Emla®-crème bewaar je het best op kamertemperatuur. Sluit de tube goed na elk gebruik.

Behandeling via de poortkatheter

Als voor je behandeling enkele dagen een infuus nodig is, blijft de naald in de poort zitten tot de behandeling voorbij is. De naald hoeft dus niet iedere dag vervangen te worden. Om infecties en verstoppingen te vermijden, wordt de naald wel wekelijks vervangen.

Na elk gebruik moet de poortkatheter steeds goed gespoeld worden met een fysiologische oplossing.

Wanneer je het ziekenhuis verlaat, sluiten we de poortkatheter af en wordt de naald verwijderd.

Na de behandeling

Als je poortkatheter niet regelmatig aangeprikt wordt, moet ze ongeveer om de 8 weken gespoeld worden. Je kan dit of door een thuisverpleegkundige of je huisarts laten uitvoeren. Je behandelende arts geeft je een voorschrift voor thuiszorg mee. Als je niet bij een thuisverpleegkundige terecht zou kunnen, kan je de poortkatheter alsnog in het dagziekenhuis laten spoelen. Je krijgt dan een afsprakenblad mee.

Als de poortkatheter niet meer nodig is, kan ze verwijderd worden. Dit gebeurt tijdens een korte ingreep in het operatiecomplex. Je wordt lokaal verdoofd. De poortkatheter wordt verwijderd via hetzelfde litteken dat ontstond bij de plaatsing.

Soms beslist de arts om de poortkatheter toch te laten zitten, zodat ze in de toekomst opnieuw gebruikt kan worden.

Aarzel niet om je verpleegkundige of arts op de hoogte te brengen:

- ▲ Bij koorts of koude rillingen na manipulatie van de poortkatheter
- ▲ Bij aanhoudende pijn aan de kant van de poortkatheter
- ▲ Bij roodheid of etter ter hoogte van de poortkatheter

NOTA'S

Referentieteam intraveneuze katheterzorg

T +32 (0)9 332 24 17

E mieke.debrauwere@uzgent.be

Deze brochure werd enkel ontwikkeld voor gebruik binnen het UZ Gent. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het UZ Gent.

Universitair Ziekenhuis Gent

C. Heymanslaan 10 | B 9000 Gent

T +32 (0)9 332 21 11 | E info@uzgent.be

www.uzgent.be